

культурно-просвітницьку роботу із залучення широких пролетарських мас до музичного мистецтва.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Блажков І. До 110-ї річниці з дня народження Кароля Шимановського / Ігор Блажков // Єлисавет. – 1992. – № 7. – С. 2–3.
2. Blumenfeld С. Новая (естественная) система Густава Нейгауза / Сигизмунд Blumenfeld // Русская музыкальная газета. – 1910. – №43. – стб. 934–937.
3. Долгих М. Густав Вильгельмович Нейгауз – музыкант, педагог, просветитель: этапы творческой жизни / М. Долгих // Студії мистецтвознавчі. Театр. Музика. Кіно. – К.: ІМФЕ, 2008. – Вип.4. – С. 47–56.
4. Дорошенко С. И. История музыкального образования во Владимирском крае (XIX – XX вв.) в контексте диалога со столичными музыкально-педагогическими идеями [Электронное научное издание] / С. И. Дорошенко // The Emissia. Offline Letters. – июль 2011. – Режим доступа к журн.: <http://www.emissia.org/offline/2011/1617.htm>.
5. Нейгауз Г. Г. Размышления, воспоминания, дневники. Избранные статьи. Письма к родителям / Г. Г. Нейгауз / [Общ. ред. С. Нейгауза, Д. Житомирского, Я. Мильштейна]. – М.: Советский композитор, 1983. – 527 с.
6. Тарковский А. Ностальгия / Андрей Тарковский / [Сост. П. Волкова] / – М.: АСТ: ХРАНИТЕЛЬ: Зебра Е, 2008. – 494 с.
7. Федоровский Н. Ф. Сорокалетие просветительного общества. Воспоминания учредителя / Н. Ф. Федоровский // Ежегодник «Голоса Юга»: Адрес-календарь и справочная книга по г. Елисаветграду и уезду: В 2 ч. – Елисаветград: Голос Юга. – 1913. – Ч. 1. – 167 с.
8. Шевченко С. Весна «Просвіти»: українські солов'ї / С. Шевченко // Народне слово. – 2004. – 8 квітня. – С. 3–11.

REFERENCES

1. Blazhkov, I. (1992). *Do 110-yi richnytsi z dnia narodzhennia Karolia Shymanovskoho*. [To the 110th anniversary of the birth of Karol Szymanowski]. Kirovograd.
2. Blumenfeld, S. (1910). *Novaya (estestvennaya) sistema Gustava Neygauza*. [New (natural) system Gustav Neuhaus]. Moscow.

3. Dolgih, M. (2008). *Gustav Vilgelmovich Neygauz – muzykant, pedagog, prosvetitel: etapy tvorcheskoy zhizni*. [Gustav Neuhaus, musician, teacher, educator: stages of the creative life]. Kyiv.
4. Doroshenko, S. I. (2011). *Istoriya muzykalnogo obrazovaniya vo Vladimirskom krae (XIX – XX vv.) v kontekste dialoga so stolichnyimi muzykalno-pedagogicheskimi ideyami* [Elektronnoe nauchnoe izdanie]. [The history of music education in the Vladimir region (XIX – XX centuries) in the context of the dialogue with the capital's musical and pedagogical ideas].
5. Neygauz, G. G. (1983). *Razmyishleniya, vospominaniya, dnevniki. Izbrannyye stati. Pisma k roditelyam*. [Thoughts, memories, diaries. Featured articles. Letter to parents]. Moscow.
6. Tarkovskiy, A. A. (2008). *Nostalgiya*. [Nostalgia]. Moscow.
7. Fedorovskiy, N. F. (1913). *Sorokaletie prosvetitel'nogo obshchestva. Vospominaniya uchreditelya*. [The fortieth anniversary of the educational society. Memories of the founder]. Kirovograd.
8. Shevchenko, S. (2004). *Vesna «Prosvity»: ukrainski solov'i*. [Spring «Enlightenment»: the Ukrainian nightingales]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЛОСКОВА Жанна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: вивчення особливостей розвитку музичної освіти на Єлисаветградщині.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOLOSKOVA Zhanna Volodymyrivna – Candidate of Pedagogic Science, a senior lecturer in vocal and choral disciplines and methods of musical education at Centralukrainain Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: the study of music education in Elisavetgrad.

*Дата надходження рукопису 29. 01. 2018 р.
Рецензент – д.п.н. професор С. Г. Мельничук.*

УДК 678.11.23.

ЛОКАРЕВА Юлія Валеріанівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail: lokareva@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасні педагогічні технології передбачають новий підхід до

навчання, виховання та формування особистості студента. Традиційна система освіти недостатньо орієнтована на

індивідуальність студентів, тому необхідний пошук нових систем та технологій, форм та методів.

Вирішення питання щодо підвищення якості навчального процесу в вищій школі безпосередньо пов'язане з проблемою формування дослідно-пізнавальної та експериментальної активності студентів, яка є складовою мотиваційного, когнітивного, креативно-рефлексивного компонентів професійного становлення та однією з головних умов розумового розвитку студентів, тому що інтелектуальна сфера успішно розвивається лише за умов присутності та розвитку пізнавальних потреб.

Без відповідного рівня пізнавальної активності в навчально-виховному процесі не можливе належне засвоєння студентами знань, умінь та навичок, тому проблема стимулювання пізнавальної, дослідницької, експериментальної активності та самостійності під час навчання не втрачає своєї актуальності, а її розв'язання стає можливим за умови наукової розробки й застосування педагогічних інноваційних технологій у вищій школі, як під час аудиторних занять, так і в позааудиторний час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти використання методу художньо-творчого проекту на заняттях з різних дисциплін, зокрема музичного мистецтва, у своїх дослідженнях розглядали І. Божко, В. Васильєв, А. Капля, Л. Масол, Т. Новікова, О. Олексюк, О. Онопрієнко, Г. Падалка, Н. Пахомова, О. Пехота, Т. Стратан-Артишкова, О. Тягло, О. Щолокова, О. Фролов, В. Цимбал та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метод проектів не є принципово новим у педагогічній практиці, але сьогодні його відносять до педагогічних технологій ХХІ століття як такий, що передбачає вміння адаптуватися у світі, що стрімко змінюється, постіндустріальному суспільству.

У сучасному освітньому просторі набули широкого використання ідеї проектного навчання. Важливі задачі, що покладаються викладачами на метод проектів є розвиток дослідницько-пізнавальної, експериментальної активності студентів, формування вміння самостійно набувати нові знання та поєднувати їх в єдину систему, організація пізнавальних процесів тощо.

Проект – це поєднання теорії та практики, постановка певного розумового завдання і практичне його виконання. Освітні проекти спрямовані на оволодіння різними способами творчої, дослідницької, експериментальної діяльності, духовне та професійне становлення особистості через активні дії й створення суб'єктом власної стратегії навчання.

Метод проектів передбачає досягнення дидактичної мети через детальне розв'язання проблеми, яка повинна завершитись цілком реальним практичним результатом, оформленим відповідним способом.

Слово «проект» європейськими мовами було запозичене з латини й означає «викинутий уперед», «той, що висувається вперед». Згодом проект починають розглядати як ідею, за якою суб'єкт може і має право розпорядитися власними думками. Метод проектів (від грецької – шлях дослідження) – це система навчання, у процесі якої студенти здобувають знання шляхом планування і виконання практичних завдань (проектів), які поступово ускладнюються.

Історичний аналіз джерел з даної теми дав змогу з'ясувати, що метод проектів відомий у світовій педагогіці з кінця ХІХ – початку ХХ століття як метод проблем. Він пов'язувався з ідеями гуманістичного спрямування у філософії і освіті, розробленими американським філософом і педагогом Дж. Дьюї, а також його учнем В. Х. Кілтпатріком. У 1910-ті роки американський професор Коллінгс першим у світі запропонував класифікацію навчальних проектів: «Проекти ігор», «Експериментальні проекти», «Оповідні проекти», «Конструктивні проекти».

Метод проектів заснований на розвитку пізнавальних умінь і навичок, умінні орієнтуватися в інформаційному просторі, самостійно конструювати свої знання, критично мислити.

Існує типологія проектів: 1. Вид діяльності, що домінує у проекті: дослідницька, пошукова, творча, рольова, прикладна (практично-орієнтована) та ін. 2. Предметно-змістовий напрям: монопроект (у межах однієї галузі знань); міжпредметний або надпредметний проект. 3. Характер координування проекту: безпосередній (жорсткий, гнучкий), прихований. 4. Характер взаємозв'язків (поміж студентів однієї групи, району, міста, регіону, країни, різних країн світу). 5. Кількість учасників проекту. 6. Тривалість проекту: короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі [6; 7].

У сучасному освітньому просторі проекти класифікуються таким чином: дослідницькі, ігрові, інформаційні, практично-орієнтовані, навчально-телекомунікаційні, творчі.

Розпочинаючи роботу над проектом потрібно знати його основні етапи: визначення теми, мети і завдань проекту; розробка плану діяльності для досягнення поставленої мети; виконання проекту; презентація художньо-творчого проекту, обговорення.

Метод художньо-творчих проектів – це

система навчання, за якої студенти здобувають знання у процесі планування і виконання творчих завдань-проектів. Цей метод має органічно поєднуватися з іншими методами навчання, зокрема з такими як: пояснення, розповідь, демонстрування та ілюстрування. Великою перевагою проектною діяльністю є вміння, які набувають студенти, серед яких: планувати свою роботу, попередньо прораховуючи можливі результати; використовувати багато джерел інформації; самостійно збирати й накопичувати матеріал; аналізувати, зіставляти факти, аргументувати свою думку; приймати рішення; установлювати соціальні контакти (розподіляти обов'язки, взаємодіяти один з одним); створювати «кінцевий продукт» – матеріальний носій проектною діяльністю (доповідь, реферат, фільм, календар, журнал, проспект, сценарій), підготувати цикл занять з тем, які зацікавили б учнів середніх класів; представляти створене перед аудиторією, оцінювати себе та інших тощо [6; 7].

Проектна діяльність, як показує досвід її організації у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін, сприяє розвитку творчих якостей особистості студента. Згідно з підходами проектною діяльністю йде орієнтація студентів на власне дослідження, в якому передбачається індивідуальний варіант вирішення проблеми. Використання методу художньо-творчих проектів сприяє забезпеченню умов для розвитку індивідуальних здібностей та нахилів, учить творчо мислити та інтелектуально вдосконалюватись, орієнтує студентів на самостійну, діяльність та активізацію навчання.

Студенти вчаться самостійно планувати, організувати й контролювати свої знання та дії. Розробка проекту починається з визначення орієнтовного тематичного плану та змісту організації навчання студентів на кожному занятті в процесі виконання проекту і закінчується рефлексивним аналізом усієї діяльності.

Метод проектів є важливим засобом реалізації міжпредметних зв'язків. Інтегрований зміст, використання системи проектів дає змогу включити студентів у навчально-творчий процес, що сприяє більш повному опануванню художньо-естетичної картини світу. На основі методу проектів поєднуються пізнавальна і перетворювальна діяльність студентів, підвищується рівень засвоєння знань. Адже логіка побудови проектів ґрунтується на включенні студентів у всі етапи пошукової діяльності, що створює можливості для інтелектуального розвитку особистості, формування цілісної творчої індивідуальності.

Метод художньо-творчих проектів у наш час вважається технологією ХХІ століття, адже дає змогу ефективно формувати в студентів ключові компетентності: інформаційно-комунікативну, загальнокультурну, громадянську, соціальну; дає можливість залучати до науково-дослідної та пошукової діяльності.

Метод художніх проектів передбачає інтеграцію різних знань (загальнохудожніх, музично-теоретичних, художньо-виконавських тощо) для розв'язання однієї проблеми, володіння достатнім знанням обсягом, художньо-інтерпретаційними, творчо-прогнозувальними та комунікативними вміннями й, генеруючи при цьому нові ідеї, надає можливість засвоїти нові способи художнього спілкування, що набувають особливої значущості в соціокультурному середовищі.

Художньо-інформаційний, технологічний і змістовний обсяги художньо-творчого проекту передбачає колективну діяльність студентів, що сприяє формуванню їхніх особистісних якостей (емпатійності, толерантності, рефлексивності, творчості, винахідливості), набуттю навичок етичного спілкування, умінь працювати в колективі, нести відповідальність, розв'язувати завдання, набувати авторитетності, висловлювати свої міркування й судження, аналізувати й оцінювати результати своєї роботи та інших учасників проекту.

Художньо-творчий проект за своїм змістом може бути: монопредметним, якщо виконується в межах однієї фахової дисципліни; міжпредметним, якщо інтегрується тематика інших фахових дисциплін. За формою оцінювання художньо-виконавський проект може бути: контрольно-підсумковим (оцінювання музично-виконавської компетентності за результатами проведеного проекту наприкінці вивчення й засвоєння навчального матеріалу); поточним (оцінювання музично-виконавської компетентності здійснюється за результатами проведеного художнього проекту, який виконується в процесі навчального семестру) [1].

У ЦДПУ імені Володимира Винниченка на мистецькому факультеті в творчий модуль викладання музично-теоретичних дисциплін введений такий вид художньо-проектної діяльності – підготовка та демонстрація художньо-творчих проектів. Студенти різних курсів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» протягом року захищають художньо-творчі монопроекти на різну тематику, серед яких: «Молось, щоб повернувся», «Історія аргентинського танго», «Класика і рок: діалог епох», «Мюзикл і не тільки», «Джаз, тільки джаз!», «Образ кішки в

музиці», «Ми відповідальні за тих, кого приручили», «Таємниче та невідоме з життя Лесі Українки», «Вплив архітектури Єлисаветград на формування творчої особистості композитора Юлія Мейтуса», «Історія одного хіта», «Скрипка – цариця музики», «Поезія осені під звуки роялю», «Єлисаветградські варіації» та інші.

У процесі музично-теоретичної підготовки студенти протягом першого півріччя підготували художньо-творчі проекти, які презентували на Всеукраїнських фестивалях-конкурсах м. Кропивницький. Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Сходинки до майстерності» номінація «художньо-творчий проект» Романченко Ірина лауреат I ступеня з проектом «Скрипка – цариця музики» (клас кандидата педагогічних наук, доцента кафедри музичного мистецтва і хореографіх Дідич Г. С.), Вінцовська Аліна лауреат I ступеня з проектом «Поезія осені під звук роялю», Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Тріумф-fest» номінація «художньо-творчий проект» Ковальчук Тетяна лауреат II ступеня з проектом «Історія одного хіта», Єпіфанова Наталя «Гран-Прі» з проектом «Таємниче та невідоме з життя Лесі Українки» (клас кандидата педагогічних наук, старшого викладача кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін мистецького факультету Локаревої Ю. В.).

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Метод художньо-творчих проектів є однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає вимогам Національної доктрини розвитку освіти гуманістично-інноваційної освіти, коли увага переноситься на процес набуття студентами знань, умінь, навичок, життєвого досвіду, які трансформуються в професійні компетенції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика / Л. М. Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.
2. Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К.: Знання України, 2004. – 264 с.
3. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 255 с.
4. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
5. Пахомова Н. Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении: пособие для учителей и студентов пед. вузов / Н. Ю. Пахомова. – М.: АРКТИ, 2003. – 112 с.

6. Тягло О. В., Цимбал П. В. Проектні технології: особливості впровадження у початковій школі // Початкове навчання та виховання. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – № 19–21.

7. Щолокова О. П. Проблема якості вищої музично-педагогічної освіти в контексті системного аналізу / О. П. Щолокова // Наук. записки НДУ ім. М. Гоголя. Психол.-пед. науки. – 2008. – № 4. – С. 16–19.

REFERENCES

1. Masol, L. M. (2006). *Zahal'na mystets'ka osvita: teoriya i praktyka*. [General artistic education: theory and practice]. Kyiv.
2. Oleksyuk, O. M. (2004). *Pedahohika dukhovnoho potentsialu osobystosti*. [Pedagogy of the spiritual potential of the individual]. Kyiv.
3. *Osvitni tekhnolohiyi: navch.-metod. posib.* (2003). [Educational technologies: teaching method. Manual]. Kyiv.
4. Padalka, G. M. (2008). *Pedahohika mystetstva: (teoriya i metodyka vykladannya mystets'kykh dystsyplyn)*. [Pedagogics of Art: (theory and methodology of teaching artistic disciplines)]. Kyiv.
5. Pakhomova, N. Yu. (2003). *Metod uchebnoho proekta v obrazovatel'nom uchrezhdenyy: posobyе dlya uchyteley y studentov ped. Vuzov*. [Method of educational project in an educational institution: a manual for teachers and students of ped. high schools]. Kyiv.
6. Tyaglo, O. V., Tsymbal, P. V. (2008). *Proektni tekhnolohiyi: osoblyvosti vprovadzhennya u pochatkoviy shkoli*. [Design technologies: peculiarities of introduction in elementary school]. Kharkiv.
7. Shcholokova, O. P. (2008). *Problema yakosti vyshchoyi muzychno-pedahohichnoyi osvity v konteksti systemnoho analizu*. [The problem of quality of higher musical-pedagogical education in the context of system analysis]. Nizhun.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛОКАРЕВА Юлія Валеріанівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: фахова підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LOKAREVA Yulia Valerianivna – Candidate of Pedagogical Sciences, a Senior Lecturer of the Chair of Musical Art and Choreography of Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of musical art.

Дата надходження рукопису 29. 12. 2017 р.
Рецензент – д.п.н. професор В. Ф. Черкасов.